

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1936.

Första kammaren.

Nr 33.

Lördagen den 16 maj.

Kammaren sammanträdde kl. 11 f. m.

Herr **talmannen** yttrade: Innan de förestående valen företagas, ber jag få fästa kammarledamöternas uppmärksamhet på att de föreliggande vallistorna blivit numrerade i annan ordning än den, i vilken de förekomma på föredragningslistan, varför herrar ledamöter behagade tillse, att vid de skilda valen den rätta listan kommer till användning.

Företogs val av tjugufyra valmän för anställande av föreskrivna val av dels fullmäktige i riksbanken och riksgäldskontoret, dels ock suppleanter för riksdagens fullmäktige i nämnda bank och kontor; och befunnos efter valförrättningens slut hava blivit till valmän utsedda:

herr Andersson, Elof,	med 88 röster,
» Anderson, Erik,	» 88 » ,
» Bodin, Gunnar,	» 88 » ,
» Borell	» 88 » ,
» Branting	» 88 » ,
» Bärg, Anders,	» 88 » ,
» Eriksson, Carl,	» 88 » ,
» Ernfors	» 88 » ,
» Frändén	» 88 » ,
» Hamrin	» 88 » ,
» Hansén	» 88 » ,
» Hansson, Sigfrid,	» 88 » ,
» Johansson, Johan,	» 88 » ,
» Johansson, Johan Bernhard,	» 88 » ,
» Lindgren	» 88 » ,
» Lindström	» 88 » ,
» Nilsson, Johan, i Kristianstad	» 88 » ,
» Olsson, Oscar,	» 88 » ,
» Sandén	» 88 » ,
» Svensson, Martin,	» 88 » ,
» Tjällgren	» 88 » ,
» Wahlmark	» 88 » ,
» Walles	» 88 » ,
» Åkerberg	» 88 » .

Anställdes val av tio suppleanter för kammarens valmän för anställande av föreskrivna val av dels fullmäktige i riksbanken och riksgäldskontoret, dels ock suppleanter för riksdagens fullmäktige i nämnda bank och kontor; och befunnos efter valförrättningens slut hava blivit till suppleanter för kammarens ifrågavarande valmän utsedda:

herr Tamm, Gustaf,	med 58 röster,
» Bjurström	» 58 » ,
» Myrdal	» 58 » ,
» Bengtsson	» 58 » ,
» Ström, Torsten,	» 58 » ,
» Sjödahl	» 58 » ,
» Ehrnberg	» 58 » ,
friherre Lagerfelt	» 58 » ,
herr Granath	» 58 » ,
» Löfvander	» 58 » ,

sedan ordningen dem emellan blivit genom lottning bestämd.

Företogs val av dels sex revisorer för granskning av statsverkets, riksbankens och riksgäldskontorets tillstånd, styrelse och förvaltning, dels ock sex suppleanter för dessa revisorer; och befunnos efter valförrättningens slut följande ledamöter av riksdagens första kammare hava blivit utsedda till

revisorer:

herr Bäcklund, H. K. V.,	med 69 röster,
» Gabrielsson, N. G.,	» 69 » ,
» Gustafson, Fritiof,	» 69 » ,
» Karlsson, Oscar Gottfrid,	» 69 » ,
» Reuterskiöld, C. L. A. A.,	» 69 » ,
» Walles, J. G.,	» 69 » ;

suppleant för herr Bäcklund, H. K. V.:

herr Granath, P.,	med 69 röster,
-------------------	----------------

suppleant för herr Gabrielsson, N. G.:

herr Tamm, Gustaf,	» 69 » ,
--------------------	----------

suppleant för herr Gustafson, Fritiof:

herr Bengtsson, C.,	» 69 » ,
---------------------	----------

suppleant för herr Karlsson, Oscar Gottfrid:

herr Wahlmark, C. P.,	» 69 » ,
-----------------------	----------

suppleant för herr Reuterskiöld, C. L. A. A.:

herr Svenson, Ernst	» 69 » ,
---------------------	----------

suppleant för herr Walles, J. G.:

herr Eriksson, Carl,	» 69 » .
----------------------	----------

Motion ang. rundradiering av kammarens förhandlingar vid visst tillfälle. Föredrogs den av herr *Akerberg* m. fl. väckta motionen, nr 434, angående rundradiering av första kammarens förhandlingar vid det sammanträde, då herr *Bagges* interpellation angående Sveriges ställning till Nationernas förbund må komma att besvaras.

Herr **Hammarskjöld**: Herr talman! Ifrågavarande motion är ännu icke utdelad, och kammarens ledamöter ha således icke haft tillfälle att taga någon autentisk kännedom om dess innehåll i fråga om vare sig motivering eller kläm. Också har herr talmannen nyss hemställt om motionens remitterande till vederbörligt utskott. Jag anser mig emellertid böra beledsaga denna remiss med några uttalanden, då helt säkert den kommande behandlingen kommer att ske i stor brådska och under stark press.

Motion ang. rundradiering av kammarens förhandlingar vid visst tillfälle.

(Forts.)

Jag skall inte uppehålla mig vid de allmänna betänkligheter, som kunna uttalas mot rundradiering av en kammarens debatt, ur den synpunkten, att vetenskapen om att debatten rundradieras kan komma att i olika avseenden inverka på debatten själv, dels positivt så, att en eller annan talare uttalar sig med tanke på den extraordinära publicitet, som hans anförande får, dels också, att en eller annan, i motsatt riktning, avhåller sig från att yttra sig eller säga vad han annars skulle ha sagt, detta med tanke på samma rundradiering. Jag skall, som sagt, icke närmare ingå på dessa allmänna betänkligheter.

Däremot kan jag inte underlåta att fästa uppmärksamheten på en annan betänklighet eller svårighet, om man så vill, av allmän beskaffenhet. Det torde i allmänhet vara praktiskt sett rent omöjligt att på förhand betinga ett fullständigt rundradierande av en debatt, om vars varaktighet man ju i förväg inte kan veta någonting. Det lär därför bli nödvändigt — och efter vad som framgår, tycks det också vara meningen — att utöva en viss censur, eller om man hellre vill använda filmuttrycket att »klippa» den här rundradieringsfilmen. Då ligger det enligt mitt förmenande synnerligen stor vikt uppå — och det är därpå, jag vill fästa utskottets uppmärksamhet — att denna censur eller denna »klippning» utövas av sådana auktoriteter och på sådant sätt, att man kan vara fullständigt befriad från varje tendentiös handläggning av ärendet. I motsats till vad annars gäller skulle det eljest kunna bli ett tillfälle att göra propaganda i ena eller andra riktningen. Således vill jag redan nu, då, såvitt jag vet, det är första gången, rundradiering av en särskild debatt på allvar ifrågasatts, fästa uppmärksamheten på, att eftersom behandlingen av detta ärende lätteligen kan komma att bli förebildlig för kommande behandlingar, man redan denna gång är ytterligt noga att ordna det så, att det blir garantier för en fullständigt opartisk och saklig behandling vid bedömande av frågan, om vad som skall tagas med vid rundradieringen och vad som icke skall tagas med.

Då jag sedan ser på denna motions speciella syfte, om vilket jag inte autentiskt vet något mera än vad som står på föredragningslistan, finner jag av denna, att motionen är väckt av herr Åkerberg m. fl. Att herr Åkerberg är motionär synes mig med viss grad av styrka bevisa, att tanken på rundradiering inte är främmande för eller ogillad av regeringen, och man får således antaga, att ett kammarens beslut om rundradiering skulle möta sympati hos regeringen. Nu gäller det här, om inte omedelbart så åtminstone medelbart, frågor av den mest delikata beskaffenhet i avseende på våra utrikespolitiska förhållanden. För min del skulle jag ha förstått, om regeringen hade föredragit att meddela närmare upplysningar vid ett enskilt riksdagssammanträde och inskränka interpellationens besvarande till ett minimum med hänvisning till vad som skulle förekomma vid det enskilda sammanträdet. Därvidlag kan man ju ha olika meningar, men här komma de betänkligheter av allmän beskaffenhet, som jag förut berört, att få ökad vikt. Det är ju ganska naturligt, om en eller annan talare i vare sig vad han säger eller vad han förtiger icke kan underlåta att taga hänsyn till de utrikespolitiska verkningarna av en så exceptionell publicitet som här är ifrågasatt. Låt vara att interpellationen icke omedelbart berör nyligen timade tilldragelser, så lär det väl ändå vara svårt att undvika, att man i tankar och ord kommer in på dessa tilldragelser.

Jag anser mig således kunna säga, att rundradiering, i allmänhet icke fri från betänkligheter, är alldeles särskilt betänklig, då fråga är om utrikespolitiska angelägenheter av den mest ömtåliga beskaffenhet och att det så-

Motion ang. rundradiering av kammarens förhandlingar vid visst tillfälle.
(Forts.)

ledes alldeles särskilt är av vikt, att den censur eller »klippning», som blir nödvändig att utöva, utövas på det mest tillfredsställande sätt. Och jag vågar uttala den förhoppningen, att vederbörande utskott kommer, i den mån det låter sig göra på den korta tid, som kommer att stå utskottet till buds, att taga hänsyn till de synpunkter, som jag här tillåtit mig framhålla.

Häri instämde herr *Trygger*.

Herr Åkerberg: Herr talman! Herr Hammarskjöld yttrade i slutet av sitt anförande, att eftersom motionen var underskriven bland andra av mig, var detta ett indicium på att regeringen gillade saken eller till och med på att regeringen stode bakom densamma. Jag har begärt ordet för att omedelbart dementera den uppgiften. Initiativet i det här fallet har ingalunda tagits av regeringen utan av Radiotjänst, som i dessa tider, då intresset för Nationernas förbund och ställningstagandet för eller emot detta är så starkt i landet, uppvaktats med massor av framställningar om, att en radiodebatt skulle anordnas rörande detta ämne. Man har i ledningen för Radiotjänst ansett, att när nu saken väckts på tal i riksdagen och det finns förutsättningar för en debatt av större dimensioner i första kammaren, skulle det vara lämpligare att utsända den debatten i radio, än att Radiotjänst i sin studio anordnar en speciell debatt.

Motionärerna känna de betänkligheter mot radioutsändning av riksdagsdebatterna, som tidigare kommit fram i denna kammare, men de ha tänkt sig, att då det här gällde endast ett speciellt fall, ett beslut, som tar sikte på blott en enda gång, skulle kammaren, med hänsyn till det enastående intresse, som finnes ute i landet, och de förutsättningar, som finnas att anordna en debatt, vilken bryter udden av förefintliga betänkligheter, kunna frångå sin negativa ståndpunkt.

Herr Hammarskjöld uttalade i början av sitt anförande farhågor för att vetenskapen om att en debatt skall radieras skulle inverka på debatten på så sätt, att antingen en och annan talträngd skulle begära ordet särskilt för att låta sig höras ut över landet, medan å andra sidan andra, som kunde ha något värdefullt att säga, skulle underlåta att deltaga bara med hänsyn till att den radierades. Jag tror, att de farhågorna äro i detta fall fullständigt överflödiga. De kunna ju vara förhanden beträffande andra debatter, där kammaren behandlar sakfrågor av mera allmän natur och fattar beslut, men knappast då det gäller en så speciell fråga som denna. Jag tror mig tvärtom med säkerhet kunna förutsäga, att i denna debatt komma att uppträda endast sådana, som ha ett ord att säga, som dels kan vara av intresse och dels vara representativt för de olika partiernas och meningsriktningarnas uppfattning i saken.

Herr Hammarskjöld menade, att det borde utövas censur i debatten, så att densamma finge en sådan utformning. Jag vet inte, om det här finns möjlighet att utöva vad som kan göra skäl för namnet censur, men motionen går ut på att denna radiering principiellt skulle beslutas av kammaren, men att formerna för densamma skulle bestämmas i intimt samarbete med kammarens presidium. Det finns ju olika sätt att göra en sådan utsändning. Man kan ju taga den direkt från kammarens talarstol och låta den gå ut i landet, men det finns också andra sätt. Man kan överföra den härifrån till Radiotjänsts studio och där låta den upptagas på grammofonskivor för att sedan vid lämpligt tillfälle, kanske senare på kvällen, utsändas genom etern. I det senare fallet finns det måhända en bättre möjlighet för Radiotjänst att utöva en cen-

Motion ang. rundradiering av kammarens förhandlingar vid visst tillfälle.

(Forts.)

sur av det slag, som herr Hammarskjöld tänkte sig, men även i det andra fallet finnas möjligheter att garantera en god och ordnad debatt genom att man under herr talmannens medverkan anmäler de talare, som anses önskvärda, redan på förhand. Det behöves ju inte bestämmas, att radieringen skall omfatta hela denna debatt. Om den drager ut på tiden, om alltför många talare komma upp och alltför långa anföranden komma att hållas, kan den avklippas vid lämpligt tillfälle.

Jag tror, som sagt, herr talman, att de betänkligheter, som herr Hammarskjöld uttalade, inte äro befogade. Om jag uppfattade hans tal rätt, motsatte han sig inte heller en sådan utsändning. Avsikten med hans tal var, att det skulle skapas garantier för att denna debatt inte missbrukades på ena eller andra sättet. Det är ett syfte, som motionärerna för sin del ge sin fulla anslutning.

Herr **Hammarskjöld** erhöll nu ordet för kort genmäle och anförde: Herr talman! Jag tror mig icke ha sagt, att motionen skulle ha inspirerats av regeringen utan endast, att det skulle förvåna mig, om herr Åkerberg skulle handlat i strid mot regeringens önskningsar. Nu visar det sig eller upplyses det, att initiativet tagits av Radiotjänst, och det antydes, att man skulle arrangera den här debatten i riksdagen ungefär så, som radiodebatter brukar arrangeras. Det skulle bestämmas talare, och så vidare. Men detta är enligt mitt förmenande en ytterligare anledning till betänklighet, ty det blir ett ytterligare uttryck för vad man med ett vulgärt ord skulle kunna kalla »bossvälde», som redan gör sig alltför mycket gällande i riksdagen. Att *hela* debatten skulle rundradieras torde vara praktiskt taget uteslutet, såvida man inte får garanti av vissa talare, som äro mera talträngda än jag, att de skola avhålla sig från deltagande i debatten.

Herr **Bagge**: Herr talman! Jag har tyvärr inte varit i tillfälle att åhöra början av debatten, då jag hade annat angeläget att syssla med, men jag får säga, att jag fortfarande har den uppfattning, som jag tror fått sitt uttryck här i kammaren någon gång tidigare, nämligen att det inte är lämpligt, att kammarens debatter radieras. Det finns många olika skäl härför, som jag nu inte skall ta upp tiden med att rekapitulera.

Jag tycker också att just när det gäller en debatt om ett sådant ämne det här är fråga om särskilt starka skäl tala mot en radiering. Herr Åkerberg anförde som skäl för att i detta fall göra ett undantag det behov, som för närvarande fanns av att få fram representativa uttryck för hur de olika partierna ställa sig till denna utomordentligt viktiga fråga. Det kan vara en riktig synpunkt, men den kan tillgodoses genom en vanlig radiodebatt eller i de former, som radion över huvud har för offentliga meningsyttringar. Då har man möjlighet att lägga en dylik debatt eller ett dylikt meddelande till allmänheten på sådant sätt, att man undviker alla tråkigheter. Det kan man *aldrig* göra i en debatt i kammaren, såvitt jag kan se, hur man än bemödar sig.

Såvida inte något alldeles nytt skäl kommer till, som jag nu inte kan över-skåda, är jag för min del bestämt emot hela saken.

Herr **Lindhagen**: Jag var i likhet med herr Bagge förhindrad att åhöra början av denna debatt. Jag finner emellertid till min synnerliga förvåning, herr talman, att herrar Åkerberg m. fl. begärt tillstånd att göra det sammanträde, vid vilket utrikesministern eventuellt besvarar herr Bagges interpellation angående Sveriges ställning till Nationernas förbund, genom radions försorg

Motion ang. rundradiering av kammarens förhandlingar vid visst tillfälle.
(Forts.)

tillgängligt för intresserade medborgare i landet. Jag vill fästa uppmärksamheten på, att jag också har framställt en interpellation att besvaras i samband med herr Bagges. Det finns gränser även för anspråkslösheten, och jag måste säga, att den interpellationen i vida högre grad än herr Bagges interpellation går in på de problem, som här skola diskuteras, och uttrycker uppfattningen hos en hel mängd människor här i landet. Om det nu är herrar Åkerbergs m. fl. mening, att man fortfarande skall hålla folket i landet i okunnighet om den europeiska pacifismens synvillor, att man kan åstadkomma nedrustning med mera sådant med bibehållande av krigens orsaker, så kan jag inte alls instämma i uppmuntrandet av ett sådant fördummande företag. Det ser ut, som om Åkerberg redan har tagit avstånd ifrån tanken, att man också skulle syssla med de djupgående orsakerna. Annars skulle han inte ha hållit sig bara till Bagges interpellation, utan också till den interpellation, som är framförd av fredsfolket inom det parti herr Åkerberg tillhör och alla andra partier, som verkligen intressera sig för dessa djupgående orsaker. Ifall nu excellensen — jag använder aldrig den av författningarna okända titeln excellens, det var förhastat av mig — ifall nu statsrådet Sandler skulle anse sig uppfordrad av denna motion, för vilken min interpellation synes vara vara luft, att besvara Bagges interpellation för sig och sedan kanske låta bli att besvara min av kammaren medgivna interpellation, som dock har ett oupplösligt samband med Bagges, så fullföljes därmed vad förut skett från regeringsmedlemmar. Ett undertryckande således av den enda verkligt demokratiska institution, som vi fullt haft kvar i parlamentet. Från motionärens håll har nu talats om radiering av »önskvärda talare», en kränkning således av vår parlamentarism sådan den fortfarande uttryckes i grundlagen, i dess bud att varje riksdagsman äger att fritt tala i riksdagen i alla angelägenheter. Därför måste jag förena mig med Bagge och andra med en anhållan, att kammaren inte måtte ställa till ett sådant spektakel, som Åkerberg m. fl. nu påkallat.

Herr Bergqvist: Det har säkerligen förvånat kammarens ledamöter, att mitt namn står under en motion, som gäller en utrikespolitisk fråga, alldenstund jag aldrig någonsin pläгат blanda mig i sådana ärenden. Men när jag tillfrågades, om jag ville skriva på denna motion, tänkte jag efter en viss tvekan, att det icke kan skada, att en debatt, som väl i alla fall får anses bli saklig, kommer att utsändas till våra svenska bygder genom Radiotjänst. När man kommer ut på landet, kan man knappast råka i ett enda sällskap, utan att där talas om Nationernas förbund, och det mesta, som sägs om detta förbund, vittnar om att man är besviken på dess verksamhet. Jag vet ju inte, om vi alla motionärer ha haft samma syfte, då vi väckte denna motion. Kanske någon av motionärerna har ansett, att en radiodebatt skulle komma att stärka opinionen för landets kvarblivande i förbundet. Hos den andre åter har måhända den tanken legat under, att den upplysning, som skulle erhållas genom en sådan debatt, skulle ytterligare styrka de tvivlande i deras tvivel och verka därhän att aktionen blir livligare för att Sverige tar ett avgörande steg för utträde vid övervägandet, huruvida landet verkligen skall vara kvar i förbundet eller ej.

Nu sägs det, att på grund av radieringen många talare kanske skulle frestas att ge sina anförenden en viss färgton. Ja, jag undrar det. Vare sig debatten radieras eller ej, så veta ju vederbörande talare, att vad de komma att säga i varje fall publiceras i pressen, om icke in extenso, så dock till sin kärna, och därför blir frestelsen densamma för dem, vare sig det sker radiering eller ej.

Motion ang. rundradiering av kammarens förhandlingar vid visst tillfälle.

(Forts.)

Detsamma kan sägas gentemot invändningen, att det här gäller en mycket ömtålig fråga, som inte bör debatteras inför öppna dörrar så att säga. Såvida inte denna interpellation kommer att besvaras vid ett slutet sammanträde i kammaren, utan debatten blir offentlig, så kommer i alla fall det som säges ut till offentligheten.

Och för övrigt, om en nation skall ta ställning i utrikespolitiska ting, så är det inte möjligt annat än att den måste offentligen uttala sina åsikter om de frågor, till vilka den har att ta ställning. Därför tycker jag inte, att detta om det ömtåliga bör vara så avskräckande.

Nu får jag säga, att jag inte ivrar så mycket för att denna debatt skall radieras, att jag på något sätt skall känna mig missräknad, ifall kammaren ej bifaller motionen, men jag har velat yttra dessa ord för att ge en förklaring till att jag satt mitt namn under densamma. Jag har inte ansett, att med den ifrågasatta radieringen något skulle äventyras beträffande vårt lands väl och vårt förhållande till andra stater.

Herr Reuterskiöld: Herr talman! Huvudmotionären yttrade ett par ord, som jag inte kan lämna alldeles oanmärkta. Han sade, att det måste göras sådana anordningar, att de »önskvärda» talarna komma att yttra sig. Enligt kammarens vanliga ordning finns det varken önskliga eller icke önskliga talare, utan var och en i kammaren, som vill begära ordet, måste få det i vanlig ordning. Att anordna ett sådant förhandsförfarande, att de utvalda och »önskvärda» talarna anmodas att hos talmannen anteckna sig i förväg, är enligt min mening detsamma som att anordna ett slags uppvisning. Det var tal om något sådant, då riksdagen hade sitt jubileum, men då avböjdes förslaget om en sådan radiering. Även då var det meningen att begränsa talarnas rätt att yttra sig. Naturligtvis kunna sådana bestämmelser införas i ordningsstadgan i någon form, men jag tillåter mig, herr talman, att lägga utskottet på hjärtat, att inga anordningar vidtagas, som i minsta mån rubba den vanliga ordningen för kammarens överläggningar.

Personligen instämmer jag med herr Hammarskjöld.

I detta anförande instämde herr *Tjällgren*.

Herr von Geijer: Herr talman! Jag begärde ordet med anledning av ett yttrande av herr Åkerberg. Jag har blivit förekommen av den siste ärade talaren, ty jag ville ha sagt ungefärligen vad hans anförande innehöll. Jag har redan vid ett annat, tidigare tillfälle, just i polemisering med herr Åkerberg, vänt mig mot ett förslag i samma riktning. Då gällde det radiering av debatter i allmänhet. Men jag tycker det är yttermera ängsligt, när det gäller så speciella förhållanden som det här är fråga om.

Jag vill också påpeka, att detta kommer att bli ett första steg. Ha vi betänkligheter mot en radiering i allmänhet, så förefaller det mig, som om vi borde opponera oss emot att låta denna speciella fråga bli en inkörsport till något sådant.

Herr Reuterskiöld hänvisade, herr talman, till grundlagen. Det var också min mening att göra. Jag kan inte förstå, hur detta skulle kunna arrangeras utan att komma i konflikt med gällande bestämmelser i ordningsstadgan. Men oavsett detta är det för mig synnerligen osmakligt att tänka sig, att första kammaren skulle gå in på att arrangera en sådan föreställning till allmänhetens nöje och behag och för sådant ändamål dela ut rollerna så att säga. Varje försök i den riktningen anser jag, herr talman, att första kammaren bör motsätta sig.

Motion ang. rundradiering av kammarens förhandlingar vid visst tillfälle.
(Forts.)

Herr Åkerberg: Herr talman! Jag begärde ordet med anledning av herr Reuterskiölds anförande. Han citerade mig och påstod, att jag sagt, att man skulle ordna det så, att de önskvärda talarna först komme till orda. Det är ju inte gott att ordagrant minnas vad man har sagt i ett anförande, som hållits fritt, utan något manuskript, men jag är ganska säker på att jag icke använde uttrycket »önskvärda och icke önskvärda talare», utan det är något, som herr Reuterskiöld har diktat fram. Min mening var inte, att man skulle anordna debatten på det viset. Jag anknöt till vad herr Hammarskjöld hade sagt angående nödvändigheten av censur och påpekade, att det fanns möjlighet genom upptagning på grammofonskivor att få debatten ordnad på det sätt, som man önskade, men jag förordade icke en sådan bestämmelse. För min del hyser jag mera sympati för att debatten får gå direkt från kammarens talarstol ut i etern.

Jag tycker, att den konservatism, som på detta område kommer till uttryck i riksdagen, är ganska egendomlig. Om det nu finnes en stark önskan ute i landet att få höra riksdagens debatter, som ju ha så stor betydelse för alla människor i bygderna, är det märkvärdigt, att kammaren skall resa ett så intensivt motstånd mot detta. Kammarens förhandlingar skola ju vara offentliga. Nationen skall få deltaga i kammarens liv genom att åtminstone höra debatterna. Men hur många av våra medborgare i landet är det, som verkligen ha möjlighet att komma hit och åhöra en riksdagsdebatt? Det är en liten obetydlig bråkdel av en procent. När nu genom radion öppnats en möjlighet att någon gång verkligen få en sådan längtan tillfredsställd, tycker jag att det är en alltför behård konservatism av kammaren att fortfarande säga sitt obevekliga nej.

För övrigt tycker jag, att argumenten ofta slå ihjäl varandra. Förut, när man diskuterat dessa saker, har man gjort gällande, att parlamentarismen och riksdagen komme att bli komprometterade genom att debatterna inte bleve så pass hyggliga, att de kunde presenteras genom radion för människorna ute i landet. Man menade, att det skulle pratas en massa smörja, som kunde ge en icke önskvärd uppfattning om riksdagens nivå. Men när man nu kommer och säger, att i detta speciella fall möjlighet finnes att sända ut en debatt, som man i förväg kan vara förvissad om att den blir hygglig, så att det är något för allmänheten att höra, då återopas just detta som ett nytt skäl mot utsändningen. Då säger man: »Vi skola inte ha något bossvälde och icke några önskvärda och icke önskvärda talare, utan var och en skall ha samma rätt att yttra sig som den andre.» Det menar jag också, men i detta fall kan man vara tämligen säker på att de önskvärda talarna inställa sig först.

Herr von Geijer sade, att detta var »första steget» — det var den där cigarren, som leder till alla de andra farligheterna — och han menade att det skulle bli obligatorisk rundradiering i framtiden, om man här gav ett finger åt den lede frestaren. Jag har tvärtom sett saken så, att kammaren genom en sådan speciell utsändning kan få möjlighet att göra ett stickprov. Om det utfaller väl, kanske betänkligheterna falla även hos herr von Geijer. Om betänkligheterna däremot bekräftas, kommer det att bli den enda och sista gången som ett sådant försök göres.

Herr Lindhagen: Herr talman! Jag skall be att få instämma med herr Reuterskiöld.

Den siste talaren anmärkte ju, att han inte hade påfordrat, att det från talmannens sida skulle ske något urval bland de olika talarna, men till sist sade han i alla fall, att de »önskvärda talarna» nog komme att anmäla sig först.

Motion ang. rundradiering av kammarens förhandlingar vid visst tillfälle.

(Forts.)

Där ser man nu, hur Åkerberg med den konservatism i utrikespolitiska frågor, som han nu synes förfäktat, bara vill ha önskvärda talare, som stå hans koteri närmast. Det skulle då rent av kunna undvikas, att några andra än utrikesministern och partiledare få tala till folket. Jag förvånar mig dock inte, ty jag tycker, att vi gå mot diktaturen så småningom i alla fall, för att sedan komma tillbaka till demokratin, förnygrad och renad från sådana förslag, som nu här framställts.

Förresten var det en ledamot i kammaren, tillhörande ett annat parti än det jag tillhör, som nyss sade mig, att jag hade rätt och att kammaren någon gång borde få ett ordentligt sammanträde, där man kunde få fritt behandla den utrikespolitiska situationen. Det sker inte genom att dela upp talarna i önskvärda och icke önskvärda. Alla måste radieras.

Det går väl för långt, när den som bekant i mycket konservativa radiostyrelsen, initiativtagare till motionen, skall tillåtas ingripa på detta sätt i landets grundlag.

Efter härmed slutad överläggning hänvisades ifrågavarande motion till kammarens första tillfälliga utskott.

Till utskottet skulle jämväl överlämnas de i anledning av motionen inom kammaren nu avgivna yttrandena.

Föredrogs, men bordlades ånyo på flera ledamöters begäran andra lagutskottets utlåtanden nr 44—47 ävensom sammansatta andra lag- och jordbruksutskottets utlåtande nr 2.

Vid ånyo skedd föredragning av första lagutskottets utlåtande nr 36, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av 75 § stadsplanelagen den 29 maj 1931 (nr 142) m. m., bifölls vad utskottet i detta utlåtande hemställt.

Vid förnyad, punktvis skedd föredragning av statsutskottets utlåtande nr 101, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående gäldandet av vissa kostnader dels i anledning av jagaren Klas Ugglas grundstötning dels ock för inköp av drivmedel till flottan, bifölls vad utskottet i detta utlåtande hemställt.

Föredrogs ånyo och företogs punktvis till avgörande statsutskottets utlåtande nr 102, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till fångvården m. m. jämte i ärendet väckta motioner.

Punkterna 1 och 2.

Vad utskottet hemställt bifölls.

Punkten 3.

I en till riksdagen avlåten den 28 februari 1936 dagtecknad proposition, nr 156, hade Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att

dels godkänna av chefen för justitiedepartementet förordad personalförteckning för fångvårdsstaten,

dels fastställa av departementschefen förordad avlöningsstat för fångvårdsstaten, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1936/1937,

dels ock till Avlöningar till befattningshavare å fångvårdsstaten för budgetåret 1936/1937 anvisa ett förslagsanslag av 2,714,000 kronor.

Om begränsning av arbetstiden för viss fångvårdspersonal.

Om begränsning av arbetstiden för viss fångvårdspersonal. (Forts.)

I samband med Kungl. Maj:ts ifrågavarande förslag hade utskottet till behandling förehått två likalydande motioner, väckta den ena, nr 317, inom första kammaren av herr *T. Ström* m. fl. och den andra, nr 657, inom andra kammaren av herr *H. Norling* m. fl., vari hemstälts,

att riksdagen måtte besluta, att arbetstiden för den vid fångvården anställda tjänstepersonalen i lönegraden 1—10 skulle bestämmas till 218 timmar per 30 dagar;

att i anledning därav den i proposition nr 156 föreslagna personalstaten för fångvården måtte utökas med 5 överkonstaplar, 50 extra ordinarie vaktkonstaplar och 3 extra ordinarie vaktfruar; samt

att i sagda proposition upptaget belopp till avlöningsstat för fångvården för budgetåret 1936/1937 måtte ökas med i runt tal 133,000 kronor.

Utskottet hade i den nu föredragna punkten på anförda skäl hemställt, att riksdagen måtte med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å herrar Ströms m. fl. och Norlings m. fl. berörda motioner (I: 317 och II: 657)

- a) godkänna under punkten införd personalförteckning för fångvårdsstaten;
- b) fastställa likaledes under punkten införd avlöningsstat för fångvårdsstaten, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1936/1937;
- c) till Avlöningar till befattningshavare å fångvårdsstaten för budgetåret 1936/1937 anvisa ett förslagsanslag av 2,714,000 kronor.

Herr Ström, Torsten: Tillsammans med några andra kammarledamöter har jag tagit mig friheten att väcka en motion, vari begäres begränsning av arbetstiden för personalen i fångvården. Utskottet har med en välvillig motivering avstyrkt motionen. Utskottet säger bland annat: »att vissa skäl dock kunna anföras för genomförande av en arbetstidsbegränsning vid fångvården» och fortsätter: »Utskottet är emellertid för sin del icke berett att på grundval av föreliggande utredningsmaterial taga ställning till detta spörsmål. Med hänsyn härtill och då utskottet har anledning förutsätta, att Kungl. Maj:t har sin uppmärksamhet riktad på spörsmålet, anser sig utskottet icke böra tillstyrka bifall till de i ämnet väckta motionerna.»

Utskottet har alltså ansett, att det fanns något berättigat i de synpunkter, som framförts i motionen, och har under sådana förhållanden ägnat densamma en välvillig behandling. Då jag föreställer mig, att Kungl. Maj:t kommer att snarast möjligt upptaga detta ärende till handläggning, vädjar jag till herr justitieministern, att de synpunkter, som vi framfört, måtte välvilligt beaktas.

Sedan överläggningen ansetts härmed slutad, bifölls vad utskottet i den under behandling varande punkten hemställt.

Punkterna 4 och 5.

Vad utskottet hemställt bifölls.

Föredrogos ånyo bevillningsutskottets betänkanden:

nr 32, i anledning av väckt motion om ökat tullskydd för filthattar;

nr 33, i anledning av väckt motion om ökat tullskydd för paraply- och parasollspröt samt sammansatta paraplyställningar; samt

nr 34, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om upphävande av rätt till restitution av B-skatt jämte en i ämnet väckt motion.

Vad utskottet i dessa betänkanden hemställt bifölls.

Vid förnyad föredragning av andra lagutskottets utlåtande nr 43, i anledning av väckta motioner angående en utvidgad livsmedelslagstiftning, bifölls vad utskottet i detta utlåtande hemställt.

Vid ånyo skedd föredragning av första kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande nr 6, i anledning av väckt motion angående bättre ordnande av landsbygdens postförhållanden i vad gäller lantbrevbäringen, bifölls vad utskottet i detta utlåtande hemställt.

Vid förnyad föredragning av statsutskottets utlåtande nr 104, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställning angående anslag till statens byggnadslånebyrå, bifölls vad utskottet i detta utlåtande hemställt.

Föredrogs ånyo statsutskottets utlåtande nr 105, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar angående anslag till främjande av bostadsförsörjning för mindre bemedlade, barnrika familjer jämte i ämnet väckta motioner.

Anslag till främjande av bostadsförsörjning för barnrika familjer.

I propositionen nr 1, angående statsverkets tillstånd och behov under budgetåret 1936/1937, hade Kungl. Maj:t under punkten 3 av det vid propositionen under »Utgifter för kapitalökning. Bil. 3» fogade utdraget av statsrådsprotokollet över socialärenden föreslagit riksdagen att såsom kapitalökning för Lånefonden för bostadsförsörjning för mindre bemedlade, barnrika familjer för budgetåret 1936/1937 anvisa ett reservationsanslag av 15,000,000 kronor.

I statsverkspropositionen hade Kungl. Maj:t vidare under punkten 23 av det vid propositionen under femte huvudtiteln fogade utdraget av statsrådsprotokollet över socialärenden föreslagit riksdagen att till främjande av bostadsförsörjning för mindre bemedlade, barnrika familjer för budgetåret 1936/1937 anvisa ett förslagsanslag av 650,000 kronor.

I samband med Kungl. Maj:ts förevarande förslag hade utskottet till behandling förbehållit följande motioner, nämligen

dels en inom andra kammaren av herr *A. Ström* m. fl. väckt motion, nr 137, vari hemställdes, att riksdagen måtte besluta att, utöver det av regeringen föreslagna beloppet, 15,000,000 kronor, anvisa ytterligare 10,000,000 kronor till kapitalökning för lånefonden för bostadsförsörjning för mindre bemedlade, barnrika familjer och att detta belopp för budgetåret 1936/1937 alltså måtte fastställas till 25,000,000 kronor;

dels en inom andra kammaren av herr *T. Henrikson* m. fl. väckt motion, nr 131, vari hemställdes, att riksdagen måtte besluta att till främjande av bostadsförsörjning för mindre bemedlade, barnrika familjer för budgetåret 1936/1937, utöver det av regeringen äskade beloppet 650,000 kronor, anvisa ytterligare 250,000 kronor, så att det sammanlagda beloppet för detta ändamål uppginge till 900,000 kronor;

dels ock en inom andra kammaren av herrar *H. Hagberg* i Luleå och *J. H. Brädefors* väckt motion, nr 235, vari hemställdes, att riksdagen måtte anvisa 100,000,000 kronor till en bostadsproduktionsfond samt medgiva, att denna fond finge användas för finansiering av bostadsproduktion efter i huvudsak de grunder, som angivits i motionen.

Anslag till främjande av bostadsförsörjning för barnrika familjer. (Forts.)

Utskottet hade i det nu föreliggande utlåtandet på återopade grunder hemställt,

I. att riksdagen, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag, måtte

a) — med avslag å herr Ströms m. fl. motion II: 137 — såsom kapitalökning för Lånefonden för bostadsförsörjning för mindre bemedlade, barnrika familjer för budgetåret 1936/1937 anvisa ett reservationsanslag av 15,000,000 kronor, att utgå av lånemedel;

b) — med avslag å herr Henriksons m. fl. motion II: 131 — till Främjande av bostadsförsörjning för mindre bemedlade, barnrika familjer för budgetåret 1936/1937 anvisa ett förslagsanslag av 650,000 kronor;

II. att herrar Hagbergs och Brädefors motion II: 235 icke måtte av riksdagen bifallas.

Herr **Nerman**: Jag ber att få yrka bifall till motionen nr 137 i andra kammaren.

Efter det överläggningen förklarats härmed slutad, yttrade herr talmannen, att i avseende på det nu ifrågavarande utlåtandet endast yrkats, av herr *Nerman*, att kammaren skulle bifalla den inom andra kammaren i ämnet väckta motionen nr 137.

Sedermera gjordes propositioner, först på bifall till vad utskottet i förevarande utlåtande hemställt samt vidare på bifall till utskottets hemställan med den ändring, som föranleddes av ett godkännande av berörda motion; och förklarades den förra propositionen, som upprepades, vara med övervägande ja besvarad.

Föredrogs ånyo statsutskottets utlåtande nr 106, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen under utgifter för kapitalökning gjorda framställning angående anslag till lånefonden för bostadsbyggande i städer och stadsliknande samhällen jämte i ämnet väckta motioner.

I propositionen nr 1, angående statsverkets tillstånd och behov under budgetåret 1936/1937, hade Kungl. Maj:t under punkten 4 av det vid propositionen under »Utgifter för kapitalökning. Bil. 3» fogade utdraget av statsrådsprotokollet över socialärenden föreslagit riksdagen att dels såsom kapitalökning för Lånefonden för bostadsbyggande i städer och stadsliknande samhällen för budgetåret 1936/1937 anvisa ett reservationsanslag av 3,000,000 kronor, dels ock medgiva, att lån ur nämnda fond, med anlitande av sagda anslag, finge utlämnas i huvudsaklig överensstämmelse med av föredragande departementschefen förordade grunder.

I samband med Kungl. Maj:ts förevarande förslag hade utskottet till behandling förehåft följande motioner, nämligen

dels en inom andra kammaren av herr *T. Henrikson* m. fl. väckt motion, nr 130, vari hemställts, att riksdagen måtte besluta att utöver det av regeringen föreslagna beloppet 3,000,000 kronor anvisa ytterligare 3,000,000 kronor till kapitalökning för lånefonden för bostadsbyggande i städer och stadsliknande samhällen och att detta anslag således under budgetåret 1936/1937 måtte utgå med 6,000,000 kronor samt att riksdagen måtte medgiva, att lån ur nämnda fond, med anlitande av detta anslag, finge utlämnas även för nybyggnadsföretag;

dels ock en inom andra kammaren av herr *E. Åqvist* m. fl. väckt motion, nr 406, vari hemställts, att riksdagen måtte avslå Kungl. Maj:ts i statsverks-

Anslag till lånefonden för bostadsbyggande i städer m. m.

Anslag till lånefonden för bostadsbyggande i städer m. m. (Forts.)
propositionen under »Utgifter för kapitalökning» gjorda framställning om beviljande av ytterligare medel för budgetåret 1936/1937 till kapitalökning för lånefonden för bostadsbyggande i städer och stadsliknande samhällen.

Utskottet hade i det nu föredragna utlåtandet av angivna orsaker hemställt, att riksdagen, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag, måtte

a) — med avslag å såväl motionen II:130, i vad den avsåge höjning av anslagsbeloppet, som motionen II:406 — såsom kapitalökning för Lånefonden för bostadsbyggande i städer och stadsliknande samhällen för budgetåret 1936/1937 anvisa ett reservationsanslag av 2,000,000 kronor, att utgå av lånemedel;

b) — med avslag å motionen II:130, i vad den avsåge grunderna för utlämnande av lån — medgiva, att lån ur nämnda fond, med anlåtande av sagda anslag, finge utlämnas i huvudsaklig överensstämmelse med av chefen för socialdepartementet förordade grunder.

Reservation hade anmälts av herrar *Nylander* och *Olsson* i Staxäng, vilka likväl ej antytt sin åsikt.

Herr **Nylander**: Herr talman! Jag har på denna punkt avgivit en reservation för att få tillfälle att här i kammaren knyta några reflexioner till utskottets utlåtande. Jag vill erinra om det ursprungliga syftet med det här ifrågakarande anslaget, som då gällde såväl nybyggnad som ombyggnad av bostadshus i städer och stadsliknande samhällen. Vi fingo första gången in det i staten budgetåret 1933/1934, och sedan har det beviljats även för det sista budgetåret.

Nu föreligger det ju en annan motivering till att det tagits upp i år, men jag erinrar om att när detta anslag första gången togs upp, var det helt och hållet motiverat med den önskan, som då förelåg, att kunna genom åtgärder på bostadsmarknaden och genom att stimulera denna motverka arbetslösheten. Det var huvudargumentet för beloppets beviljande. I närvarande stund äro förhållandena på detta område helt ändrade. Vi ha för närvarande en byggnadsverksamhet här i landet och kanske alldeles speciellt i Stockholm, som står på toppunkten, och man kan sålunda icke gärna säga, att det behöves några åtgärder för att nu på detta sätt stimulera byggnadsverksamheten med hänsyn till viss arbetslöshet.

Jag vill ju också erkänna, att herr socialministern har beaktat detta, då han i år begärt, att anslaget endast skall användas till ombyggnad av äldre fastigheter, som blivit omoderna och därigenom så oräntabla, att ägarna ej på egen bekostnad kunna vidtaga moderniseringsåtgärder. Man kan ju säga, att det där kan vara ett ganska behjärtansvärt ändamål. Jag vet, att det skämtades på den tiden, då anslaget infördes, över att herr socialministern plötsligt hade gripits av en sådan välvilja mot de stora kapitalisterna i samhället. Det har ju i många år ansetts, att den, som sitter med ett stenhus i Stockholm, har det ganska väl ställt för sig. Nu är det naturligtvis så, att det för många av dessa husägare kunnat uppstå svåra förhållanden och att verkligen deras fastigheter äro i behov av genomgripande moderniseringar och renoveringar, men man kan ju verkligen fråga sig, om det är svenska staten, som skall ingripa för att bereda möjligheter härtill. Jag har särskilt fäst mig vid att den användning, som de under senare år beviljade anslagen fått, så helt och hållet varit inriktad på Stockholm. I en tabell, som återfinnes i propositionen, får man kännedom om under viss tid inkomna ansökningar. Det gäller de sista uppgifter, som finnas, och därav framgår, att det kommit in ansökningar om ombyggnadslån till ett belopp av 2,674,000 kronor, varav från Stockholm icke mindre än 2,518,000 kronor, motsvarande 94 procent av alla

Anslag till lånefonden för bostadsbyggande i städer m. m. (Forts.)
 inkomna ansökningar. De beviljade ombyggnadslånen röra sig om 1,566,000 kronor, varav för Stockholm 1,474,000 kronor, också motsvarande 94 procent. Detta vill säga, att det anslag, angående vilket riksdagen nu står i begrepp att fatta beslut, är avsett att tillgodose ett alldeles speciellt lokalt Stockholmsintresse, vilket gör, att man har all anledning att ställa sig mycket betänksam mot detsamma.

Jag skulle nu kanske helst vilja yrka avslag på det hela, men då jag vet, att i detta fall det har blivit ett visst samförstånd i statsutskottets fjärde avdelning på så sätt, att man med samstämmighet från alla partier har satt ned beloppet från tre miljoner till två miljoner kronor, vill jag för min del ej framställa något avslagsyrkande, men jag vill redan i denna sålunda verkställda nedprutning av beloppet se en fingervisning till statens byggnadslånebyrå, som väl allt fortfarande skall omhändervärd denna sak, att förfara med synnerligen stor försiktighet och att vara mycket restriktiv vid beviljandet av lån för dessa ombyggnader av omoderna fastigheter.

Det är för att få ett tillfälle att understryka önskemålet om denna restriktiva tillämpning vid beviljandet av de ifrågakvarande lånen, som jag här velat säga dessa ord.

Herr **Nerman**: Jag ber att få yrka bifall till motionen nr 130 i andra kammaren såväl i fråga om beloppet, som ingår i moment a), som i fråga om yrkandet, som behandlas i moment b).

Överläggningen ansågs härmed slutad, varefter herr talmannen yttrade, att i avseende på det nu ifrågakvarande utlåtandet annat yrkande ej förekommit, än att kammaren skulle bifalla den inom andra kammaren i ämnet väckta motionen nr 130.

Sedermera gjordes propositioner, först på bifall till utskottets hemställan samt vidare enligt berörda yrkande; och förklarades den förra propositionen, vilken förnyades, vara med övervägande ja besvarad.

*Anslag till
främjande av
bostads-
byggande på
landsbygden.*

Föredrogs ånyo statsutskottets utlåtande nr 107, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar angående anslag till främjande av bostadsbyggande på landsbygden jämte i ämnet väckta motioner.

I propositionen nr 1, angående statsverkets tillstånd och behov under budgetåret 1936/1937, hade Kungl. Maj:t under punkten 24 av det vid propositionen under femte huvudtiteln fogade utdraget av statsrådsprotokollet över socialärenden föreslagit riksdagen att till Bidrag till främjande av bostadsbyggande på landsbygden för budgetåret 1936/1937 anvisa ett reservationsanslag av 5,000,000 kronor.

I statsverkspropositionen hade Kungl. Maj:t vidare under punkten 5 av det vid propositionen under »Utgifter för kapitalökning. Bil. 3» fogade utdraget av statsrådsprotokollet över socialärenden föreslagit riksdagen att såsom kapitalökning för Lånefonden för främjande av bostadsbyggande på landsbygden för budgetåret 1936/1937 anvisa ett reservationsanslag av 2,000,000 kronor.

I samband med Kungl. Maj:ts förevarande förslag hade utskottet till behandling förehäft följande motioner, nämligen

dels en inom andra kammaren av herrar *G. Olsson* i Ramsta och *O. Osberg* väckt motion, nr 79, vari hemställts, att riksdagen måtte till bidrag till främ-

Anslag till främjande av bostadsbyggande på landsbygden. (Forts.)
jande av bostadsbyggande på landsbygden för budgetåret 1936/1937 anvisa, utöver vad Kungl. Maj:t i årets statsverksproposition, femte huvudtiteln, punkt 24, föreslagit, ytterligare 5,000,000 kronor eller tillsammans 10,000,000 kronor;

dels en inom andra kammaren av herr *V. Karlsson* i Grängesberg m. fl. väckt motion, nr 135, vari hemställts, att riksdagen måtte besluta att till bidrag för främjande av bostadsbyggande på landsbygden för budgetåret 1936/1937 anvisa, utöver det av regeringen äskade beloppet (5 miljoner kronor), ytterligare 7 miljoner kronor eller sålunda till förbättringsbidrag för nämnda budgetår bevilja ett belopp av 12 miljoner kronor;

dels ock en inom andra kammaren av herr *H. Andersson* i Dunker m. fl. väckt motion, nr 402, vari hemställts, dels att riksdagen för sin del ville besluta sådan ändring i bestämmelserna för förbättringsbidrag och nybyggnadslån till främjande av byggnadsverksamheten på landet, att statens egnahemsstyrelse skulle kunna i vissa fall medgiva högre bidrag än 1,000 kronor per lägenhet, dels ock att riksdagen måtte till bidrag för främjande av bostadsbyggande på landsbygden för budgetåret 1936/1937 anvisa utöver vad Kungl. Maj:t i årets statsverksproposition föreslagit ytterligare 3,000,000 kronor.

Utskottet hade i det nu förevarande utlåtandet på anförda skäl hemställt,

I. att riksdagen, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag och motionerna II: 79, 135 och 402 — motionen II: 402 i vad den avsåge anslagshöjning — måtte

a) till Bidrag till främjande av bostadsbyggande på landsbygden för budgetåret 1936/1937 under femte huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 5,500,000 kronor;

b) såsom kapitalökning för Lånefonden för främjande av bostadsbyggande på landsbygden för budgetåret 1936/1937 anvisa ett reservationsanslag av 2,000,000 kronor, att utgå av lånemedel;

II. att motionen II: 402, i vad den avsåge ändring i bestämmelserna rörande förbättringsbidrag och nybyggnadslån, icke måtte av riksdagen bifallas.

Herr **Nerman**: Jag ber att få yrka bifall till motionen nr 135 i andra kammaren, däri det yrkas ett anslag på 12 miljoner kronor.

Efter härmed slutad överläggning gjordes propositioner, först på bifall till vad utskottet i det under behandling varande utlåtandet hemställt samt vidare, enligt herr *Nermans* yrkande, på bifall till utskottets hemställan med den ändring, som föranleddes av ett bifall till motionen nr 135 i andra kammaren; och förklarades den förra propositionen, som upprepades, vara med övervägande ja besvarad.

Föredrogos ånyo statsutskottets utlåtanden:

nr 108, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställning angående anslag till lånefonden för lantarbetarbostäder; samt

nr 109, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning till Växjö—Åseda—Hultsfreds järnvägsaktiebolag av Östra Värends järnväg.

Vad utskottet i dessa utlåtanden hemställt bifölls.

Föredrogos ånyo bankoutskottets utlåtanden:

nr 56, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående pensionsrätten för vissa mejerikonsulenter;

nr 57, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag om ändring i vissa delar av civila tjänstepensionsreglementet den 30 juni 1934 (nr 442);

nr 58, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående upphävande av § 29 mom. 1 och § 38 reglementet den 31 december 1919 (nr 878) för statens pensionsanstalt;

nr 59, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående ändrad lydelse av 11 § förordningen den 18 juni 1927 (nr 234) om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring;

nr 60, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående fortsatt befrielse för riksbanken från skyldigheten att inlösa av banken utgivna sedlar med guld; samt

nr 61, i anledning av fullmäktiges i riksbanken förslag till ändrad lydelse av 19 § lagen för Sveriges riksbank den 30 juni 1934.

Vad utskottet i dessa utlåtanden hemställt bifölls.

Vid förnyad föredragning av första lagutskottets utlåtande nr 37, i anledning av väckt motion angående utsträckning av försäkringsinspektionens befogenhet såsom tillsynsmyndighet över försäkringsverksamheten m. m., bifölls vad utskottet i detta utlåtande hemställt.

Vid ånyo skedd föredragning av första kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande nr 14, angående underlättande och tryggande av möjligheten för den icke jordägande befolkningen att idka friluftsliv, bifölls vad utskottet i detta utlåtande hemställt.

Upplästes och godkändes ett uppsatt förslag till skrivelse till Konungen med anmälan om de ledigheter inom kammaren, som skulle fyllas innan nästa lagtima riksdag.

Anmälades och bordlades

statsutskottets utlåtanden:

nr 110, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående obligatorisk sju-årig folkskola m. m. jämte i ämnet väckta motioner;

nr 111, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till särskild folkräkning m. m.;

nr 112, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående efterskänkande i vissa fall av kronans rätt till danaarv;

nr 113, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående avstående i vissa fall av allmänna arvsfondens rätt till arv;

nr 114, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till fortlöpande konjunkturundersökningar jämte i ämnet väckta motioner;

nr 115, i anledning av väckta motioner om anslag till uppförande och utrustning av en centralanstalt i Göteborg för radioterapi vid kræfta;

nr 116, i anledning av väckta motioner om åstadkommande av en rimlig proportion mellan antalet ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän inom statsförvaltningen m. m.; samt

nr 117, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning till Bergslagens järnvägsaktiebolag av Dal—Västra Värmlands järnvägar och Ämål—Ärjängs järnväg jämte två i ämnet väckta motioner;

bevillningsutskottets betänkande nr 35, i anledning av väckta motioner om skattefrihet för sådana avgifter, som influtit till idrottsförening vid vissa tävlingar eller uppvisningar;

första lagutskottets utlåtanden:

nr 38, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändring i vissa delar av strafflagen m. m.;

nr 39, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändring i vissa delar av lagen den 8 mars 1889 (nr 2) om straff för ämbetsbrott av präst och om laga domstol i sådana mål; samt

nr 40, i anledning av väckt motion angående bestridandet av kostnaderna för hemtransport av avliden sjöman, som varit anställd å svenskt fartyg; ävensom

jordbruksutskottets utlåtande nr 68, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående skogsundervisningens omorganisation jämte i ämnet väckta motioner.

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 12.40 på dagen.

In fidem,
G. H. Berggren.

Tisdagen den 19 maj.

Kammaren sammanträdde kl. 4 e. m.

Justerades protokollen för den 13 och den 15 innevarande månad.

Anmälades och godkändes bankoutskottets förslag till riksdagens skrivelse, nr 235, till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående fortsatt befrielse för riksbanken från skyldigheten att inlösa av banken utgivna sedlar med guld.

Anmälades och godkändes första lagutskottets förslag till riksdagens skrivelse, nr 241, till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av 75 § stadsplanelagen den 29 maj 1931 (nr 142) m. m.

Föredrogos, men bordlades ånyo på flera ledamöters begäran statsutskottets utlåtanden nr 110—117, bevillningsutskottets betänkande nr 35, första lagutskottets utlåtanden nr 38—40 och jordbruksutskottets utlåtande nr 68.

Herr **förste vice talmannen** erhöll på begäran ordet och yttrade: Jag hemställer, herr talman, att kammaren måtte besluta, att statsutskottets utlåtande nr 110 skall sättas först bland två gånger bordlagda ärenden på morgondagens föredragningslista.

Vad herr förste vice talmannen sålunda hemställt bifölls.

Anmäldes och bordlades

jordbruksutskottets utlåtanden och memorial:

nr 69, i anledning av väckta motioner angående långivning till mindre bemedlade, barnrika familjer på landsbygden med mera;

nr 70, i anledning av väckt motion angående köpings eller annat samhälles på landet skyldighet att utan kostnad tillhandahålla vägmark;

nr 71, i anledning av väckta motioner angående premiering och stamboksföring av nötboskap samt organisation av kontrollföreningsverksamheten m. m.;

nr 72, i anledning av väckt motion angående igångsättande av försöksanläggning i Norrland för tillverkning av barrträkolbriketter;

nr 73, i anledning av väckta motioner angående inrättande av en effektivare fiskeritillsyn;

nr 74, i anledning av väckta motioner om åtgärder till främjande av det svenska fisket;

nr 75, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående viss reglering av handeln med färsk torsk jämte i ämnet väckta motioner;

nr 76, i anledning av väckt motion angående den industriella rationaliseringens och koncentrationens inverkan på den jordbrukande befolkningens förvärvsmöjligheter;

nr 77, med överlämnande till riksdagen av förteckningar över av domänstyrelsen försålda hemman, områden och lägenheter;

nr 78, i anledning av Kungl. Maj:ts skrivelse till riksdagen med tillkännagivande att en i statsverkspropositionen under utgifter för kapitalökning bebådad framställning angående anslag till byggnadsarbeten vid statens maskin- och redskapsprovvningsanstalter icke kommer att föreläggas riksdagen;

nr 79, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till släckning av skogseld; samt

nr 80, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående förstärkning av statens centrala frökontrollanstalts avlöningsanslag för budgetåret 1935/1936; ävensom

första kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande nr 15, angående upprättande av ett statens filmarkiv m. m.

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 4.08 e. m.

In fidem
G. H. Berggren.